

корекційна і розвивальна робота / проводимо заняття

Діти з руховою розгальмованістю або РДУГ: правила організації та проведення занять

Інна Мельник

доцент кафедри психології педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, канд. психол. наук

Вікторія Щербата

доцент психолого-педагогічного факультету Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Тараса Шевченка, канд. психол. наук

У групі непосидлива дитина, а вам треба реалізувати корекційні завдання чи допомогти вихователю провести заняття. Скористайтеся підказками експертів — ефективна робота з дитиною сприятиме її розвитку, а дорослим додасть впевненості

СТАТТЯ ДО ТЕМИ

[Дитина з руховою розгальмованістю](#)

Рухова розгальмованість чи розлад дефіциту уваги та гіперактивності (РДУГ) — прояви поведінки дитини. Це не вирок для дитини і не дозвіл для вихователя відхреститися від роботи з нею. Завдання психолога у такій ситуації — допомогти педагогам знайти підходи до дитини та способи ресурсно й адекватно організувати заняття з нею. Самому психологу також доцільно застосовувати подані поради під час корекційно-розвивальної роботи з дітьми, які мають ознаки рухової розгальмованості або яким встановили діагноз РДУГ.

Будьте послідовні

Організуйте заняття на початку дня, аби **запобігти перевтомі дитини.**

Плануйте ретельно кожне заняття та заздалегідь готуйте усі матеріали, наочні посібники, іграшки та малюнки. У жодному разі не шукайте матеріали поспіхом під час заняття, адже ризикуєте втратити і час, і увагу дитини.

Проводьте навчальні, розвивальні заняття та/або психологічну корекцію з опорою на збережені функції, тобто добирайте такі завдання, під час яких дитина зможе продемонструвати свої сильні сторони.

Діліть завдання на дрібніші кроки, розподілені у часі. Обов'язково поєднуйте пояснення з наочною демонстрацією.

Тренуйте спершу одну психічну функцію дитини, наприклад увагу. Коли отримаєте позитивні результати роботи, починайте тренувати дві функції одночасно. Поступово переходьте до складніших завдань або ігрових форм, що передбачають розвиток усіх функцій водночас.

Визначте, у якому порядку дитина має виконати усі завдання. Візуалізуйте його на планшеті або магнітній дошці за допомогою опорних карток із зображеннями завдань. Коли дитина виконає завдання, вона має зняти відповідну картку з дошки чи планшета.

Спочатку послідовність завдань має бути незмінною, як-от усталений режим дня. Згодом дозволяйте дитині самостійно розкладати картки. Це дасть їй змогу зрозуміти послідовність виконання завдань, навчить планувати власні дії.

Враховуйте індивідуальні особливості

Проводьте спершу індивідуальні заняття з дитиною, оскільки вона швидко втомлюється, не вміє тривалий час підкорятися груповим правилам та зважати на інтереси оточення, їй складно дочекатися своєї черги. **Поступово залучайте дитину** до роботи у маленьких підгрупах і лише після цього проводьте колективні заняття. Під час групової корекції ставте гіперактивну дитину у пару зі спокійною дитиною.

Організуйте структуру занять за допомогою методу «арки». Починайте заняття з легкого завдання, тобто робіть так званий розігрів. У такий спосіб ви додасте дитині із РДУГ впевненості, адже зазвичай така дитина не прагне долати перешкоди, їй не цікавлять складні завдання. У середині заняття пропонуйте дитині складніші вправи, що відповідають зоні її найближчого розвитку. Наприкінці заняття поверніться до легких завдань, з якими навіть втомлена дитина зможе впоратися.

Давайте дитині вказівки, що відповідають її віку. Дитина з розгальмованістю нерідко не може запам'ятати й виконати вказівку, що передбачає декілька послідовних дій. Вказівки мають бути чіткі, короткі та однозначні. Лише у такому разі дитина здатна їх запам'ятати, зрозуміти та виконати.

Будьте поблажливими до дитини, якщо під час занять вона совається на стільці чи перебирає усі предмети на столі. Якщо постійно смикати дитину, вона переключить свої зусилля на те, щоб контролювати власні дії, їй буде складно сконцентруватися на завданні.

Запобігайте перевтомі та перезбудженню дитини під час заняття — вчасно переключайте її увагу на інші види роботи, бо перевтома знижує самоконтроль та підвищує гіперактивність.

Зберігайте спокій, проте не втрачайте природної емоційності та експресивності. Гіперактивна дитина миттєво «зчитує» емоційний стан дорослого, що зі свого боку позначається на її поведінці.

Втримуйте увагу

Переконайтеся, що вам вдалося **встановити зоровий контакт** із дитиною. Для цього, приміром, обмежте погляд дитини й створіть руками «зорову трубу». Також періодично використовуйте тактильний контакт — елементи масажу, дотики. Якщо дитина не звертає на вас уваги, ви нічого не досягнете.

Визначте місце дитини у просторі так, щоб у її «сектор уваги» потрапляли ви, а не діти чи сторонні предмети, не саджайте дитину біля вікна.

Не відволікайте дитину від роботи, якщо вона почала виконувати певне завдання — нічого не уточнюйте, не починайте розмову і не переключайте увагу дитини на сторонні предмети.

Застосуйте допоміжну систему спостереження за часом, бо дитина ще не сформувала уявлення про нього. Коли дитина виконує певні завдання, використовуйте пісочні годинники різної тривалості: вони допоможуть сформувати довільний контроль та організувати дії у певних часових межах.

Контролюйте поведінку

Встановлюйте чіткі правила поведінки у тій чи тій ситуації та обговорюйте їх із дитиною.

Використовуйте «попереджувальні сигнали» перед вказівками, як-от «У тебе залишилося п'ять хвилин, аби погратися». Для дітей з імпульсивністю та руховою розгальмованістю такі вказівки важливі, адже їм складно переходити від одного виду діяльності до іншого.

Окресліть наслідки, які чекають на дитину, якщо вона порушуватиме правила чи частково дотримуватиметься їх. Схвалюйте одразу дії дитини, які відповідають встановленим правилам, а також підкріплюйте невиконані вказівки негативними наслідками. Дитина не здатна довго чекати, тому вчасно реалізуйте усі покарання та заохочення.

Схвалювати вчинки дитини можна за допомогою похвали, сувенірів або умовних знаків-жетонів, певну кількість яких дитина зможе потім обміняти на щось приємне.

Робота за такими правилами буде ефективною, адже в її основі — розуміння особливостей розвитку дитини з руховою розгальмованістю або РДУГ. Якщо вихователі та інші педагоги ЗДО дотримуватимуться цих правил, це додасть їм впевненості під час взаємодії з такими дітьми, навчить відповідально добирати методи, засоби та форми організації навчальної, виховної чи розвивальної роботи. Отже, практичний психолог зможе не лише реалізувати психокорекційні завдання в своїй роботі, а й забезпечити адекватні умови для зростання та розвитку дитини, яка має певні особливості психофізичного розвитку або зазнала негативних наслідків сімейного виховання.